БУТУН КУЧ—ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА!

ЯГАНА, КУЛЬТИВАЦИЯ, ЧОПИҚ ВА ОЗИҚЛАНТИРИШНИ ТЕЗ ВА СИФАТЛИ ЎТКАЗАЙЛИК

● БЕГОНА ЎТЛАРНИ ЙЎҚОТАЙЛИК ● ҒЎЗАНИ ҲАШАРОТДАН САҚЛАЙЛИК.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 102 (4093). | Сешанба, 27 май 1969 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

Расмий дўстлик визити билан Афғонистонга бораётган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 25 майда Тошкентда тўхтаб ўтди. Қирғизистон ССР Министрлар Советининг Раиси А. С. Суюмбоев, Молдавия ССР Министрлар Советининг Раиси А. Ф. Диордица, СССР Министрлар Советининг Ташқи иқтисодий алоқалар Давлат Комитети раиси С. А. Скачков. СССР Ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. М. Виноградов ҳам А. Н. Косигин билан бирга Ўзбекистон пойтахтига келишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бюро аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. Г. Ляшченко, М. М. Мусахонов, Е. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, М. А. Абдураззоқов, С. Р. Расулов, М. Т. Турсунов ва республиканинг бошқа раҳбар ходимлари аэродромда А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳларини кутиб олишди.

А. Н. Косигин республиканинг раҳбар ходимлари билан бирга шаҳарни айланиб, Тошкентнинг янги қурилишлари билан танишди.

26 майда А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари Тошкентдан Қобулга жўнаб кетишди.

(ЎзТАГ).

* * *

ҚОБУЛ, 26 май. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари Афғонистон Бош министри Нур Аҳмад Этъимодининг таклифига биноан бугун расмий дўстона визит билан Қобулга келди.

ПАРРАНДАЧИЛИК ФАБРИКАСИДА

Бўстонлиқ паррандачилик фабрикаси тобора кенгаймоқда. Бу ерда ҳозир 30 мингдан зиёд парранда боқиляпти. Корхона коллективи шаҳар аҳолисига ҳар куни 12 минг дона тухум жўнатмоқда.

Қурувчилар фабрика ишчилари учун бир неча турар-жой биноларини қуриб беришмоқда.

Фабрика тўла қувват билан ишга тушганда цехлар сони 20 тага етади, йилига 40 миллион дона тухум тайёрланади.

И. РУСТАМОВ.

ИККИНЧИ ПАРВАРИШ БОШЛАНДИ

Об-ҳаво ҳам бир мунча жўнашиб деҳқонлар қулоч ёзиб ишлайдиган пайт келди. Очиғини айтганда, ҳавонинг паст келиши ҳалақит берди, ишимизни орқага суриб юборди. Лекин замонавий техника воситалари билан қуролланган, меҳнатга астойдил бел боғлаган фидокор колхозчилар бу йилги шароитда ҳам чигитни қисқа муддатда экиб, уни текис ундириб олишга эришдилар. Кўплар қатори колхозимиз аъзолари асосий майдонларга апрель ойида чигитни экиб олишга улгурдилар.

Колхозимиз аъзолари кейинги олти йил мобайнида ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилни 15 центнердан 28 центнерга етказдилар. Бу йил ҳам Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошлаган умумхалқ мусобақасига қўшилиб пахтадан юқори ҳосил олиш учун астойдил курашилаётир.

Биз чигит экишни эрта муддатда ва агротехниканинг янги қоидаларига амал қилиб ўтказишга алоҳида эътибор бердик. Масалан, 200 гектар ерга қатор оралари 90 сантиметрли қилиб чигит экилди. Экиш билан бир вақтда ёввойи ўтга қарши гербицид солиб кетилди. Чигит маълум миқдорда уруғ ташлайдиган сеялка билан экилгани учун бу ерда ягана қилишнинг ҳам ҳожати йўқ.

Бундан ташқари 650 гектар ерга 60—50 схемасида чигит экилди ва ерларга бир йўла 200 килограммдан сульфат аммоний, баъзи ерларга 150 килограммдан селитра ҳам солиб кетилди. Кузда ер ҳайдаш вақтида ҳар гектар ерга йиллик норманинг 60 процентн миқдорида суперфосфат сепилган эди. Шундай қилиб, энди униб чиқаётган ёш ниҳоллар яхши озиқланиб, дуркун ривожланиши учун шароит яратилди.

Бултур колхозимизда ҳосилнинг 92 проценти машина билан териб олинган эди. Шунинг учун ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, шпинделли машинада терилган пахта 40 процентга етганда 1 тонна пахтага давлат 40 сўмдан тўлади. Бу миқдор 50 процентдан ошганидан кейин эса тоннасига 80 сўмдан берилди. Натижада 75 минг сўм мукофот олишга муваффақ бўлдиқ. Пахтани юқори сортларда топширилгани учун эса 87 минг сўм, жаъми 162 минг сўм мукофот олишга муяссар бўлдик.

Колхозчиларнинг бутун эътибори бу йил ҳам шундай кўрсаткичларга эришишга қаратилган. Улар бу йил ҳам ҳосилнинг асосий қисмини машина билан териб олиш, юқори сортли пахта етиштириш учун бутун билим ва тажрибаларини ишга солмоқдалар. Ғўзанинг ривожи йилдагидан анча орқада эканини ҳисобга олиб агротехника тадбирларини қисқа муддатларда ўтказиб ғўзага сифатли ишлов беришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Кенг майдонларда бир текис ривожланаётган ғўзани тезроқ ягана қилишда Умир Абдураҳмонов, Юсуф Безгунов, Икром Холиқов сингари ўртоқлар бошлиқ бригада аъзолари пешқадам бўлмоқдалар. Улар биринчи бўлиб ягана ва парваришни тамомлаб навбатдаги парваришга киришдилар Улардан кейин бошқа бригадаларда ҳам ғўза яганаси муваффақиятли тугалланиб иккинчи парвариш бошлаб юборилди.

Ғўза парваришини уюшқоқлик билан ўтказишда колхозчиларнинг астойдил бел боғлаб ҳаракат қилаётганликларининг сабабларидан бири меҳнатни тўғри ташкил этилганлигидир. Колхозчиларга мавсумий ишни бўлиб бериб ҳақ тўлаш усули жорий этилди. Бу усул сифатли ва ўз вақтида бажарилишига ижобий таъсир кўрсатаётир. Худди шу сабабли ғўза яганаси тез, ўз вақтида ва сифатли ўтказилди.

Кейинги йилларда анчагина пахта майдонига вилт касали тушиб пахта ҳосилига салбий таъсир қила бошлади. Буни ҳисобга олиб, вилт билан касалланган 200 гектар ерга каноп экдик. Бунда биз аввало вилт касалини йўқотишни, колхоз экономикасини янада яхшилашни кўзда тутмоқдамиз. Бу албатта вилт билан курашишга қаратилган биринчи тажрибадир. Зора шу билан ерларимиз тозаланиб кетса.

Қишлоғимизнинг қиёфаси бутунлай ўзгариб кетди. Янги кўчиб келган хўжаликлар учун колхоз йўли билан 45 та уй қурилди ва яна қурилмоқда. Катта клуб, кутубхона, правление, биноси қад кўтарди. Янги хиёбонлар вужудга келди. Катта мевали боғ қишлоққа туташиб кетган. Ҳозир улуғ мутафаккир, Алишер Навоийнинг катта ҳайкалини ўрнатиш, ҳайкал олдидаги хиёбонга фонтан қилиш тадбирлари кўрилмоқда.

Ҳосилдорлик бу йил ҳам олдинги йиллар даражасига етади, машина билан пахта териш, юқори навли пахта етиштириш учун олинган мажбуриятлар сўзсиз бажарилади, деб астойдил ишонамиз.

Ҳ .ҚАҲРАМОНОВ,
Оққўрғон районидаги Навоий номли колхознинг раиси.

ЧОРВА МАҲСУЛДОРЛИГИНИ ОШИРАМИЗ

Чорвачилик ниҳоятда мураккаб касб. Ишнинг кўзини билиб меҳнат қилган чорвадорга бу соҳа гўё оддийдек бўлиб кўрингани билан, у мўлжалдаги маҳсулотни тайёрлаш учун талайгина мураккаб ишларни бажаради.

Қишлоқ хўжалигидаги ишлар ичида энг мураккаби ҳам ана шу чорвачилик ҳисобланади. Пахтачиликда, сабзавотчилик ва боғдорчиликда дам олса бўлади-ю, лекин бу соҳа билан шуғулланадиган кишилар бир кун ҳам ўз иш жойини ташлаб кетаолмайди. Вақтида овқатини бермасангиз, силаб-сийпаб ийдирмасангиз мўлжалдаги сутни соғиб оламан, деб овора бўлмасангиз ҳам бўлади.

Қанчалик тўйимли озуқалар билан боқсангиз, шунчалик кўп сут соғиб оласиз, бунинг устига ёғлиқлик даражаси ҳам шунча юқори бўлади. Тиним билмай меҳнат қилсангиз-у, етиштирадиган маҳсулотингиз кам бўлса қилган ишингиз юзага чиқмайди. Шунинг учун бу соҳада камроқ меҳнат сарфлаб, кўпроқ маҳсулот етиштирсангиз, кўрган тадбирингиз кўриниб, планни ҳам, мажбуриятни ҳам бажариш муддатлари қисқаради.

Бизнинг чорвачилигимизда асосий ролни мўл-кўл тайёрланган озуқалар ўйнайди. Ҳар бир бош сигирга мўлжалдаги озуқа бирлигидаги ем-хашаклар берилса, кўнглингиздагидек сут соғиб оласиз. Агар улар миқдори кўпайтирилса, сут ҳам кўпаяди. Шунингдек, фермадаги соғин сигирлар ҳам серсут, зотдор бўлса қилган меҳнатингиз зое кетмайди.

Чорвачилик фермамизда кўплаб сут соғиб олаётганлигимизнинг асосий сабабларидан бири ҳам ана шунда. Фермамиз комплекс-механизациялашган бригадага айлангандан кейин биз анча юқори кўрсаткичларга эришабошладик. Чунки ем-хашакни бригадамизнинг Абдураҳмон Маннопов бошлиқ звено аъзолари етарли миқдорда таъминлаб туришибди. Ўтган йили улар бизга пландаги 1200 ўрнига 1650 тонна силос, 530 тонна дағал хашак, 10 гектар ернинг ҳар гектаридан 350 центнер ўрнига 430 центнердан озуқа лавлагиси тайёрлаб беришди. Бу бизни чорва қишловидан муваффақиятли чиқишимизга ёрдам берди.

Ана шулар эвазига ўтган йили 140 бош соғин сигирнинг ҳар биридан пландаги 2400 ўрнига 2930 литрдан сут соғиб олиб, йиллик сут, гўшт сотиш планларини ошириб бажардик.

Қорамоллар сонини 300 ўрнига 325 тага етказдик. Бундан ташқари 140 та соғин сигирдан пландаги 125 ўрнига 142 та бузоқ олиб, уларни соғлом сақлаб қолдик,

Чорвачилик маҳсулотлари етказиш звеносига эса Моҳия опам бошчилик қиладилар. Улар ҳаммамизнинг устозимиз ҳисобланади. Менга молларни парвариш қилиш, сут соғиб олишни ҳам Моҳия опам ўргатган.

Мен бу йил Моҳия опа Иногомова, дугонам Замира Убаева билан мусобақалашганман. Ҳаммамизда 18 тадан соғин сигир бор. Мусобақадошим Моҳия опа ва Замиралар ўз боқимларидаги ҳар бир сигирдан 2600 ўрнига 3200 литрдан сут соғиб олиш мажбуриятини олишган бўлса, мен 2600 ўрнига 3300 литрдан сут соғиб олиб мавсумда 59 тоннадан кўпроқ сут соғиб олишга аҳд қилганман.

Ҳозирги кўрсаткичларимиз ёмон эмас. 20 майгача Моҳия опам ўз боқимимиздаги сигирлардан 25110 литр сут соғиб олди. Бу ҳар бир сигирга 1415 литрга тўғри келади. Замира эса 25920 литр сут соғиб олди. Уники 1440 литрга яқин бўлган бўлса, мен ана шу даврда 28296 литр сут соғиб олдим. Бу ҳар бош соғин сигирга 1572 литрга тўғри келади. Шундан кўриниб турибдики, биз ўз сўзимизнинг устидан чиқамиз. Давлатга 9 ойлик гўшт сотиш планини бажардик. Ҳар бир гўшт учун топширилган қорамол 355 килограммдан тош босди. Бу ишларда молбоқарлардан Хусан Низомов ҳамда Бўривой Алимовлар намунали ишлашди. Улар бўрдоқига қўйилган молларни кунига 450—500 ўрнига 550—600 граммгача семиртиришга эришдилар.

Қилаётган меҳнатларимиз икки йилдан бери ўз натижаларини кўрсатаяпти. Чорвачиликдан юбилей йилида олти минг сўм фойда билан чиққан бўлсак, ўтган йили бу миқдор 7300 сўмга кўтарилди.

Шунга қараб бизнинг олаётган иш ҳақимиз ҳам кескин кўпаймоқда. Ўтган йили звено бошлиғи ўртача ойига 180 сўмга яқин пул олган бўлса, оддий ишчилар эса 125—128 сўмдан ҳақ олишди. Коллективимиз шу кунгача 150 тоннадан кўпроқ сутни давлатга сотди. Ярим йиллик планни 5 июнгача, йиллик планимизни эса 7 ноябргача бажаришга сўз берганмиз. Сўз бердикми, буни албатта бажарамиз.

З. КАРИМОВА.
Калинин районидаги «Келес» совхозининг сут соғувчиси.

Суратда: З. Каримова.

ПАХТАЗОР ХАБАРЛАРИ

БЕКОБОД. Ленин номли колхознинг Ғанижон Деҳқонов бошлиқ илғор звено деҳқонлари бу йил ҳар гектар ердан 32 центнердан ҳосил кўтариш учун курашмоқдалар. Звенода ғўза парвариши, қатқалоққа қарши кураш қизғин олиб борилаяпти.

Т. ТОҒАЕВ.

ЯНГИЙЎЛ. «Беш йилликнинг тўртинчи йилида мавжуд 750 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил етиштирамиз». «Партия XXI съезди» колхози деҳқонлари бугунги кунда шу ният билан ҳормай меҳнат қилмоқдалар. Колхоз далалаарида ғўза ниҳолларига ишлов бериш намунали олиб борилаяпти. Бу ишда колхознинг Ж. Сатторов, Қ. Зайнуллаев, М. Хатамов каби звено аъзолари ғайрат кўрсатмоқдалар.

Б. АБДУРАИМОВ.

ФЕРМА ЮЛДУЗЛАРИ

Маҳбуба опа сутчилик фермасига етиб келганда тонг эндигина ёришаётган эди. Фермада эса, соғувчилардан ҳали ҳеч ким йўқ. У говмушларга озгинадан хашак солиб чиқдида сўнгра ишга киришди.

Шу пайт Чўлпон опа ҳам етиб келди.

—Маҳбуба опа ҳар куни эрта келар экансиз–да?

— Ҳа, кекса соғувчилар «ишни қанчалик эрта бошласанг, шунчалик унумли бўлади», дейишган.

— Бундан чиқди, бу йилги мусобақада яна ғолиб чиқар экансизда, — ҳазиллашиб деди дугонаси Чўлпоной.

Бу икки мусобақадош дугоналар бир неча йиллардан бери Янгийўл районидаги Навоий номли колхозда соғувчи бўлиб ишлашади. Ҳар йили икки дугона Маҳбуба Юнусова ва Чўлпоной Изтоевалар ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ҳам шараф билан адо этиб келишади.

Улар ўз боқимидаги соғин сигирлардан 40 тоннадан серқаймоқ сут соғиб беришга аҳд қилишган.

Ҳ. ТОШМАТОВ.

ШОЛИ ЭКИШИНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 26 МАЙГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Процент ҳисобида)

Биринчи стун — бир кунда, иккинчи стун — мавсум бошидан бери экилгани.

Калинин	1,2	92,2
Юқори Чирчиқ	—	91,7
Ўрта Чирчиқ	2,0	63,3
Янгийўл	3,7	57,2
Оққўрғон	10,3	54,8
Оржоникидзе	2,2	54,2
Бўка	4,5	53,3
Бекобод	4,2	32,4
Бўстонлиқ	—	20,0
Область бўйича	4,7	54,1

СОҲИБКОРЛАР ҒАЙРАТИ

Киров номли колхознинг ўртоқ Маҳмуд Йўлдошев раҳбарлик қилаётган участкаси илғорлардан бири ҳисобланади. 160 гектар ердаги мевали дарахтлар ва ток кўчатлари ўз вақтида, илғор агротехника қоидаларига риоя қилинган ҳолда парвариш қилиняпти. Вақти-вақти билан минерал ва маҳаллий ўғитлар солиниб турибди. 21 гектар ердаги токнинг ўз вақтида сўриларга таралиши ўсимликнинг яхши ривожланишини таъминлади.

Соҳибкорлар мавжуд боғларнинг парваришини яхшилаш билан бирга янги токзорлар ҳам барпо қиляптилар. Шу йилнинг ўзида боғ бир неча гектарга кенгайди. Токларни хомток қилишда ҳам кўпгина тажрибали соҳибкорлар актив қатнашдилар.

— Коллективимиз, —дейди ўртоқ Йўлдошев, — меҳнатда юксак намуналар кўрсатиб шаҳар аҳолисига кўплаб мева-чева етказиб беришда астойдил ишлай берадилар. Мажбуриятга яраша иш кетяпти. Ҳаммамиз пландагидан кўпроқ маҳсулот топшириш ниятидамиз. Боғдорчиликда механизациядан кенг фойдаланиш йўли билан ана шундай юксак кўрсаткичларга эришамиз. Мевали дарахтларнинг касалланишига йўл қўймаймиз. Уларни ўз вақтида дорилаб, суғориб туришни таъминлаймиз.

М. АСАТОВА,
Оржоникидзе райони.

ЯНГИЙЎЛ районидаги Ленин номли колхознинг механизаторлари ёш ниҳолларни сифатли парвариш қилмоқдалар. Улар экинни узунасига ва кўндалангига ишлашда ғайрат кўрсатишмоқда. Суратда: механизатор Солибой Иноятов иш устида.

А. Абалян фотолари.

ЁШ МУТАХАССИСЛАР ҚИШЛОҚДА

Тошкентдаги ҳисобот ва бухгалтерия техникумининг 2 курс талабаларидан бир группаси шу кунларда областимиз колхозларида ишлаб чиқариш практикасини ўтказмоқдалар. Уларнинг кўпи Бўка районидаги Тельман номли, Охунбобоев номли, Янгийўлдаги Навоий номли, Калинин районидаги Карл Маркс номли колхозлардалар. Ёш мутахассислар хўжаликларда ҳисоб-китоб ишларининг юритилиши, қишлоқ хўжалик машиналаридан фойдаланишни ҳисобга олиш юзасидан практик машғулотлар ўтказяптилар. Тажрибали ҳисобчилар билан учрашяптилар.

Э. ТЎЛАГАНОВ.

УСТОЗ

Вақт тушга яқинлашган. Ҳамма овқатланишга тараддуд кўриб, ювиниб артинди. Шу вақт устахонага машина кириб келди. Бу шофёр Илёс Патлаковнинг «пўлат от»и экан. Шофёр сакраб ерга тушгач, тўппа-тўғри созловчи Крайнюхов олдига борди.

— Николай Иванович, бевақт келганим учун узр, — деди шофёр.— Ишим жуда зарур бўлганидан кела қолдим. Юк ташиш қизиганда машинам «касал» бўлиб қолди.

— «Касал»и нимада экан? сўради созловчи.

— Шуни билолмай хуноб-ман-да. Моторнинг ҳаммаёғини титиб юборсам ҳам тополмадим.

— Ҳа, майли. Биргаликда кидириб кўрайлик-чи.

Николай Иванович яна коржомасини кийиб, машина моторини кўздан кечира бошлади. Уни ишлатиб кўрган эди, қандайдир ёқимсиз товуш чиқди. Николай Ивановичга шунинг ўзи кифоя эди. Бузилган жойини аниқлади. У айтгандай узатмалар қутисининг синхронизатори ишдан чиққан экан. Уни кўп ўтмай янгиси билан алмаштирдилар. Машина «раҳмат» дегандай, узоқ сигнал бериб устахона дарвозасидан чиқиб кетди...

Автобазадаги ёнилғи автоматик станцияси тўсатдан бузилиб қолди. Ёнилғи олишни кутаётган машиналар тобора кўпаярди. Ёнилғи қуювчи Екатерина Маркова нима қилишини билмасди. Шофёрлар ҳам уни тузатишолмади. Екатерина Маркова Николай Ивановичнинг ҳузурига келди ва дардини айтди. Моҳир созловчи дарров асбобларини олиб, станция томон кетди. Орадан кўп вақт ўтмай, бузилган қисмини тузатди. Машиналар рейсга ўз вақтида жўнаб кетдилар...

Коллективимиз Николай Ивановични беҳисоя ҳурмат қилади. У бунга ўзининг ҳалол ва намунали меҳнати билан сазовор бўлган. Ишчан созловчи ҳамманинг оғирини енгил қилишга одатланган. У двигателларни созлаш мутахассиси, лекин шу билан чекланиб ўтирмайди. Бошқа юмушларни ҳам бемалол бажараверади. Актив рационализатор сифатида ҳам автобазада донг таратган. Унинг бир таклифини айтиб ўтмоқчимиз.

«МАЗ» юк автомашиналари плунжер жуфтларининг камчиллигидан кўп вақт тўхтаб қоларди. Бу коллективимизга жуда катта зарар келтирарди. Арзимаган деталь деб машиналар рейсга чиқа олмасди. Николай Иванович бунинг иложини топишга ҳаракат қилди. Кўп изланишлардан сўнг плунжер жуфтларини қайта тикловчи стенд яратди ва уни ўрнатди. Бу стендда автобаза эҳтиёжларини тўла қоплайдиган плунжерлар тайёрланмоқда. Ана шу таклифнинг ўзи корхонага минглаб сўм иқтисодий фойда келтирди.

Николай Иванович ўзининг кўпйиллик бой иш тажрибасини ёшларга қунт билан ўргатмоқда. Шу автобазанинг ўзида ўнлаб шогирдлар тайёрлади. Шогирдларида двигателларни созловчи касбига меҳр ва муҳаббат пайдо қилганлиги учун ҳам улар сифатли ишлаяпти. Слава Крайнюхов, Равил Мухторовлар ишидан устозлари жуда мамнун.

Уста созловчи шу кунларда ҳар қачонгидан ҳам баракали ишламоқда. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада фаол иштирок этяпти.

Т. УСМОНОВ,
Тўйтепадаги 74-автобаза механиги.

В. И. ЛЕНИННИНГ ГОЭЛРО ПЛАНИ ҲАҚИДА

Тошкент тепловоз депосида ана шу темада ўқувчилар конференцияси бўлиб ўтди.

Ишлаб чиқариш техника бўлимининг бошлиғи С. Хариев, старший инженер Харитонов ва бошқалар ГОЭЛРО плани ҳақида, темир йўл транспортида электрлаштиришни янада ривожлантириш тўғрисида гапирдилар.

Конференция қатнашчилари шу тема асосида тайёрланган виставкани томоша қилишди, техника ва ҳужжатли фильмларни кўришди.

Э. ДРАПКИН.

МАШҒУЛОТЛАР ТУГАДИ

Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий-текшириш институти сиёсий билимлар тўгарагида олиб борилган машғулотлар тугади. Тингловчилар икки группага бўлиниб ўқишди. Биринчи группа тингловчилари «Меҳнатни ташкил қилишдаги ленинча принцип», иккинчи группа эса «Сиёсий билим асослари» темасида таҳсил кўрдилар.

Л. МУХСИМОВ,
Ишчи мухбирлар университетининг тингловчиси.

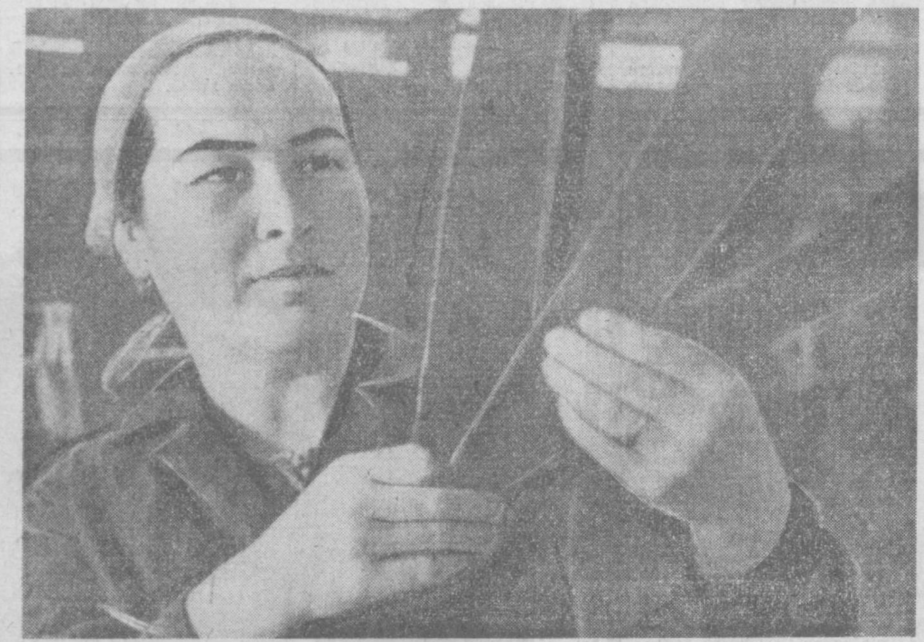

БЕШ ЙИЛЛИК зарбдори Муаззам Дадаева пойтахтимиздаги «Учқун» фирмасида пешқадамлар сафида меҳнат қилмоқда. У беш йиллик топшириқни тўрт йилда бажаришга аҳд қилган. Шу кунларда моҳир ишчи ўз юксак аҳдига яраша фидокорона ишламоқда. Суратда: илғор ишчи М. Дадаева иш устида.
М. Нуриддинов фотоси.

ЯНГИЧА ШАРОИТДА САВДО

Биз халққа хизмат қилишга даъват этилганмиз. Ҳозир икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтаси жорий этилган бир пайтда савдо хизматини ҳам ўзгартириш эҳтиёжи туғилди. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «Ишчи ва хизматчиларни икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказиш тўғрисида»ги қарорини амалга ошира бориб ишимизда бирқатор ўзгаришлар юсадик. Пермь, Запорожье, Иваново каби йирик саноат марказлари тажрибаси асосида ишлаб чиқилган конкрет тадбирлар меҳнаткашларга савдо хизмати кўрсатишни янада яхшилаш имконини берди.

Янгича шароитда ишлаётганимиздан бери савдо соҳасида хизмат қилаётган ходимларининг сони анча ошди. 1968 йилнинг 1 январигача савдо бошқармаси системасидаги тармоқларда 15 минг 389 киши меҳнат қилган бўлса, бу йил улар сони 17 минг 800 кишига етди. Ходимларимиздан 6 минг 339 киши икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиб ишлашга кўчирилди. Магазинларнинг хизматига қараб иш соатлари ўзгартирилди.

Ҳозирги пайтда савдо соҳасида хизмат қилаётган кишиларнинг кўпчилиги ўз мутахассисликлари бўйича маълумотга эгадирлар. Мутахассисларимиз ҳар соҳада бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Шунинг учун ҳам икки йил давомида 172 киши раҳбарлик лавозимларига кўтарилди.

Бошланғич партия ташкилотлари коммунистлар сафини ўстириш, ёшларни ҳалол ва меҳнатга муҳаббат руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор билан қарайдиган бўлиб қолдилар. Ҳозир бошқармамизда 1967 йилга нисбатан коммунистлар сони 142 кишига кўпайган. Комсомоллар сони эса 54 процент ошди. Агар 1967 йил бошқарма савдо тармоқларида 1680 коммунист ва комсомол меҳнат қилган бўлса, ўтган йили улар сони 2280 кишига етди. Коммунистлар ва комсомоллар ишда ўрнак кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар.

Бу йил биз мактабларни тамомлаб келган 1200 йигит-қизни ишга қабул қиламиз. Мактаб-магазинлар 900 кадр тайёрлайди. Магазин мудирлари, бўлим ва секция бошлиқларидан 100 кишининг малакаси оширилади.

Ҳозирги пайтда савдо технологияси анча тараққий этиб кетган. Кўпгина операциялар механизмлар ёрдамида бажарилаяпти. Қурилаётган янги магазинлар омборлардан маҳсулотларни юқорига чиқариб берувчи лифтларга эга. Замонавий техника савдо ходимлари ишини анча енгиллаштиряпти. Бундан ташқари, савдо ходимлари иш кунларини ташкил этишда ҳам бир қатор ўзгаришлар бўлди. Илгарилари улар дам олмай бир неча кун тинимсиз меҳнат қилган бўлсалар, эндиликда материаллар учун жавобгар бригадалар ташкил этилиши билан икки кун дам олиш имконига эга бўлмоқдалар.

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

Янги очилаётган озиқ овқат, саноат моллари магазинларининг ҳаммасида касса аппаратларининг ўрнатилаётганлиги совет савдоси қонун-қоидаларига риоя қилиш имкониятини бераяпти. Магазинларни қадоқланган моллар билан таъминлаш соҳасида кўрилаётган тадбирлар ҳам ижобий самаралар бермоқда. Бу йил махсус қадоқланган моллар билан савдо қилувчи ўз-ўзига хизмат кўрсатиш магазинларидан 20 таси очилади.

Янгича шароитда кўрилаётган бу тадбирлар савдо ишини янада яхшилаш, савдо обороти планларини муваффақиятли бажариш, малакали кадрлар тайёрлаш ва уларни жой-жойига қўйишда қўл келмоқда. Халқнинг талабларини ҳисобга олиб нон-булка маҳсулотлари билан савдо қилувчи 116 магазиндан 92 таси илгаригидек соат 8 да эмас, соат 7 дан очилаяпти.

Шу йилнинг март ва апрель ойларида шаҳардаги 263 йирик озиқ-овқат ва саноат моллари магазини тушлик қилмай ишлашга кўчирилди. Апрель ойидан бошлаб 50 та йирик саноат моллари магазини соат 10 дан 20 гача ишлайдиган савдо корхоналари сафига ўтказилди.

Шаҳар бозорларида ишлаётган магазинлар иш соати ҳам ўзгартирилди. Бу ердаги дўконлар илгарилари соат 9 дан 18 гача очиқ бўлган бўлса, эндиликда улар ўз иш соатларини эрта билан соат 8 дан бошлаб кеч соат 7 гача давом эттиряпти. Бу тадбирларнинг барчаси икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтиб меҳнат қилаётган тошкентликларга қўл келяпти.

Харидорлар вақтини тежаш мақсадида биз шаҳарнинг сергавжум жойларида вақти-вақти билан ярмаркалар уюштириб туришни тажриба қилаяпмиз. Савдонинг бу хили яхши самаралар бераяпти. Ўтган ойларда Театр, Олег Кошевой, Асака майдонларида уюштирилган савдо ярмаркаларидан кўпчилик мамнун бўлди. Ҳозир Чилонзордаги турар-жой массивлар марказида мунтазам ишлаб турувчи ярмарка очиш тараддудини кўраяпмиз. Бу ярмаркада чилонзорликларга 300 савдо ходими хизмат кўрсатади.

Халқимиз турмуш фаровонлиги йил сайин ошиб борган сари шаҳримизда қурилаётган магазинлар сони ҳам кўпайиб бораётир. Шу йилнинг ўтган квартали давомида 108 ишчи ўринга эга бўлган 7 та магазин ишга туширилди. Йирик проспектларда, маданият ва истироҳат боғлари ҳамда хиёбонларда газ сув ва бошқа хил совуқ ичимликлар билан савдо қилувчи 170 та автоматни ўрнатишга тайёргарлик кўрилаяпти. Мавжуд 580 автомат тўла ремонтдан чиқарилди.

Йил давомида савдо тармоқлари яна ҳам кенгайиб, ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсатиш яхшиланади.

С. ОРИПОВ,
Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо бошқармасининг бошлиғи.

ОРДЕН ЭГАСИНИ ТОПДИ

Умар Каримов 18 ёшида Ватан ҳимоясига отланди. У аввалига Ленин номли пиёда қўшинлар тайёрлаш мактабида ўқиди. Ўша ердан фронтга жўнади.

1943 йил июнь ойи. Орёл-Курск дугасидаги шиддатли жангларда Умар Каримов қаҳрамонлик намуналарини кўрсатди. Эрта тонгда уч соатдан зиёд олиб борилган отишмалардан кейин совет жангчилари душман мудофаасини ишғол қилдилар. У Каримов бўлинма командири сифатида жанг қилди. Ўзбек жангчиси Вяжиск қишлоғини душмандан тозалаш пайтида қаттиқ яраланди. Чап қўлидан ажралган Умар госпиталда даволаниб, туғилиб ўсган шаҳри Тошкентга қайтиб келди.

Каримов Вяжиск қишлоғи учун бўлган жангда кўрсатган қаҳрамонлиги учун учинчи даражали Шуҳрат ордени билан тақдирланган эди. Лекин жангчи яралангандан кейин турли сабаблар билан орден эгасига топширилмай қолган.

Яқинда У. Каримовга жанговар орден топширилди.

Собиқ жангчи Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда меҳнат қилаяпти.

О. МИРПЎЛАТОВ.

НУТҚ МАДАНИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК

Нутқ маданияти тилшунослар диққат марказида турган масалалардан бири. Бу масала юзасидан Иттифоқ миқёсида илмий конференциялар, мунозаралар ўтказилди. Ҳар йили китоблар, брошюралар, ўнлаб мақолалар чиқиб турибди. Тилшунослик илмий-тадқиқот институтларида махсус нутқ маданияти бўлимлари ташкил этилган. Буларнинг ҳаммаси нутқ маданияти масалалари ҳозирги кунда қанчалик катта аҳамият касб этганини кўрсатади.

Нутқ маданияти тушунчаси, дастлаб, фикрни аниқ ва мақсадга мувофиқ ифодалаш учун маълум тил қонунини пухта эгаллаш ва бу қонун-қоидалардан уқув билан фойдаланиш малакасини англатади. Демак, нутқ маданияти конкрет мазмунга эга: ўзбекча нутқ маданияти, русча нутқ маданияти ва ҳоказо. Ҳар қайси тилда гапириш ва ёзиш маданияти шу тилнинг ўзига хос хусусиятларига, бу тилда гапирувчи халқнинг урф-одатларига боғлиқ бўлади. Шу маънода ўзбекча нутқ маданиятининг талаб ва нормалари русча нутқ маданиятининг талаб ва нормаларидан фарқ қилади.

Ўзбекча нутқ (ўзбекча гапириш) маданияти ҳозирги ўзбек адабий тилига таянади. Ягона адабий тилга эга бўлмаган халқнинг тилига нисбатан умумий нутқ маданияти тўғрисида гапириш мумкин эмас. Бу гаплардан, нутқ маданиятининг талабларини тўғри тушуниш ва бу талабларга тўғри, онгли амал қилиш учун энг аввал адабий тилнинг моҳиятини ва унинг халқ тилига, шеваларига муносабатини белгилаб олиш лозим, деган муҳим хулоса келиб чиқади. Нутқ маданиятининг асосий талабларидан бири мана шундан иборат.

Ўзбек тили кўп диалектли тиллардан ҳисобланади. Ўзбек тили структурасида қипчоқ тиллари элементларини ҳам, ўғиз тиллари элементларини ҳам, қадимги қорлуқ-чигил тиллари элементларини ҳам кўрамиз. Саккиз миллионли ўзбек халқи ва унинг тилининг ташкил топиши ва ҳозирги ҳолатга келишида мана шу шева — диалект вакилларининг ҳаммаси иштирок этган. Ўзбек миллий тилининг диалектал хилма-хиллиги бу билан чекланмайди. Ҳозирги пайтда ўзбек тилининг ҳар қайси диалекти шеваларга, шевалар эса шевачаларга (лаҳжаларга) бўлинади. Бошқача қилиб айтганда, ҳар бир қишлоқ, шаҳар, ҳар бир маҳалла ўз шевасига, ўз «тилига» эга. Бундай шароитда ягона адабий тилнинг, барча шева ва диалектлар учун умумий бўлган адабий тилнинг роли беқиёс каттадир. Ўзбек адабий тили нормалари қанчалик қатъий ва турғун бўлса, бу нормаларга қанчалик катта ҳурмат билан қаралса ва амал қилинса, ўзбекча нутқ, ўзбекча гапириш маданияти шунчалик юксак ва жозибадор бўлади. Биз таълим-тарбияда, тил ўрганиш ва ўргатишда мана шу адабий тил нормаларини тарғиб этишимиз ва уларни аҳоли онгига сингдиришимиз лозим. Бусиз ягона адабий нутқ маданияти тўғрисида, умуман нутқ маданияти тўғрисида гапириш асло мумкин эмас.

Ўзбек адабий тили тараққиётида бошқа тилларнинг роли ҳам сезиларлидир. Бу жиҳатдан классик араб одабий тилини, форс-тожик тилини ва ҳозирги кунда рус тилини кўрсатиш лозим. Бу тиллардан олинган (ва олинадиган) сўз ва формаларни нутқда ишлатиш ва талаффуз этишнинг ўзига яраша норма ҳам талаблари бор. Масалан, рус тилидан ва рус тили орқали Европа тилларидан олинган сўзлар рус тилида қандай талаффуз этилса, ўзбек тилида ҳам асосан шундай талаффуз этиш нормалаштирилган. Бошида қўш ундош келадиган сўзлар талаффузида бу қоида жуда очиқ кўринади: «истакан» эмас — «стакан», «ишкоп» эмас — «шкаф» каби. Бошқа типдаги сўзларни ўзлаштириш ва талаффуз этишда ҳам маълум қонун-қоидаларга амал қилинади: «социалистикеский» — «социалистик», «революционний» — «революцион», «диалектальний» — «диалектал» ва ҳоказо.

Ҳозирги ўзбек адабий тили функционал (яъни вазифа) томондан равшан ихтисослашган бой адабий тилдир. Оғзаки нутқ билан ёзма нутқнинг бир-биридан фарқланиши ҳар бир ўқувчига маълум. Қарийб минг йиллик тарихни бошидан кечириб келаётган ёзув маданиятимиз ўзига яраша анъаналарга эга. Бу анъаналар таъсирида ёзма нутққа хосланган кўпгина сўз ва ифодалар ҳозирги кунда оғзаки нутқда қулоққа ғализ эшитилади («дудоқ», «рухсор», «табассум» каби поэтик сўзлар, мураккаб эргаш гапли қўшма гаплар), оғзаки нутққа хосланган айрим сўз ва ифодалар эса ёзма нутқда кам ишлатилади ёки бутунлай ишлатилмайди.

Оғзаки нутқда сўзловчи интонация, мимика, нутқ вазияти каби ёрдамчи воситалардан фойдаланади. Ёзма нутқ бундай имкониятларга эга эмас. Шундай экан, биз нутқ маданияти учун курашганда, бу икки нутқ формасининг ўхшаш ва фарқли томонларини эътиборга олишимиз лозим.

Тил воситаларининг ихтисослашуви бу билан чекланмайди. Тил воситалари жамиятдаги ижтимоий табақаларга қараб ҳам ихтисослашади. Масалан, зиёлилар билан деҳқонларнинг нутқи бир-биридан фарқланади. Ҳатто қария билан ёш одамнинг нутқларини, эркак билан аёлнинг нутқларини бир-биридан айириб турадиган воситалар тилда бор. Мана шундай айирмалар таъсирида дунёда қанча одам бўлса, шунча тил мавжуд деб асослашга уринган тилшунослар ҳам бўлган.

ЎЗБЕК АДАБИЙ ТИЛИНИНГ НУТҚ МАДАНИЯТИ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯСИГА

Тил воситаларининг ижтимоий табақаларга қараб ихтисослашуви оқибат натижада адабий тилни стилистик табақаланишга олиб келади. Бу эса адабий тилнинг тараққиёт даражасини кўрсатадиган омиллардан биридир. Ҳозирги ўзбек адабий тилида бадиий услуб, илмий услуб, газета — публицистика услуби, оддий сўзлашув услуби кабилар аниқ чегараланади. Масалан, илмий услубда сўзлар аниқ, тўғри маънода ишлатилса, бадиий услубда тўғри маънода ҳам, кўчма маънода ҳам ишлатилаверади.

Нутқ маданияти ҳар қайси услуб воситаларидан ўз ўрнида фойдаланишни талаб этади. Юксак нутқ маданияти фикрни мақсадга мувофиқ, эстетик томондан жозибадор қилиб ифодалаш учун тил воситаларини танлаш принциплари билан чамбарчас боғлиқдир. Фикр ёки тушунчани ифодалаш учун тилда бирдан ортиқ параллель восита бўлмаса, яхши ёки ёмон нутқ, умуман нутқ маданияти тўғрисида гапириш мумкин эмас. Бу ҳол тилда мавжуд бўлган ифода воситаларининг ҳаммасини мукаммал билиш ва улардан нутқ жараёнида дид, уқув билан фойдаланиш талабини қўяди. Тилда мавжуд бўлган ифода воситаларининг ҳаммасини бирма-бир санаб чиқиш қийин, албатта. Лекин уларнинг энг муҳимларини кўрсатиб ўтиш лозим.

Инсон онгидаги тушунча ва тасаввурлар тилдаги сўзлар ёрдамида билдирилади, ифодаланади. Демак, сўз — онгимиздаги тушунча ё тасаввурни рўёбга чиқарувчи восита. Бугина эмас, Сўз объектив дунёни билиш, онгимизда янги-янги тушунчалар ҳосил этишда ҳам воситачилик вазифасини бажаради. Агар биз кўпроқ нарса билайлик, бу нарсаларни ифодалашда қоқилмайлик десак, тилимиздаги сўзларни иложи борича тўла билиб олишимиз лозим.

Ҳозирги ўзбек адабий тилида қанча сўз бор?

Ўзбек адабий тилининг изоҳли луғати тузилган эмас. Ҳозиргача нашр этилган таржима луғатларнинг энг мукаммали 1959 йилда Москвада нашр этилган луғатдир. Бу луғатда 40000 дан кўпроқ сўз изоҳланган. Бу рақам ҳозирги ўзбек адабий тилидаги (миллий тилидаги эмас!) сўзларнинг бир қисмини ифодалайди, холос. Лекин шунинг ўзи ҳам бир киши биладиган сўзларга нисбатан анча кўпдир. Конкрет бир одам тахминан (кўп деганда) 10—15 минг сўз билиши мумкин. Бу ҳол сўз билиш, сўз ўрганиш устида ҳар қанча ишласак оз деган хулоса чиқаришга имкон беради.

Кўп сўз билишнинг ўзи ҳали юксак нутқ маданиятини билдирадиган омил бўлолмайди, албатта. Юксак нутқ маданиятига эришиш учун бу сўзларни ўринли, мақсадга мувофиқ ишлата билиш ҳам керак. Адабий тил услублари тўғрисида гапирилганда, маълум нутққа хосланган сўзларни шу услуб доирасида ишлатиш зарурлиги кўрсатиб ўтилди (самовар, жигар сўзлари мисолида). Энди сўзлардан ўринли фойдаланиш принципини синонимлар мисолида кўриб чиқайлик.

Синонимлар адабий тилнинг бойлик даражасини кўрсатадиган омиллардан ҳисобланади. Шунинг учун юксак тараққий этган адабий тилларнинг синонимлари тўғрисида ўнлаб илмий тадқиқотлар, луғатлар босилиб чиққан. Ўзбек адабий тили синонимларга ғоят бой тилдир. Тилимиздаги синоним сўзлар биринчи марта Алишер Навоий томонидан изоҳланган. Ҳозирги пайтда ўзбек тили синонимлари тўғрисида қисқача луғат, ўнлаб илмий мақолалар ёзилган.

Сўзлар бизнинг бутун интеллектуал ва эмоционал ҳаётимиз билан тўхтовсиз алоқада бўлади. Сўзлар бир вақтнинг ўзида сўзловчи фикрининг ҳам ва шу фикр — даракнинг вазифа, мақсадига кирадиган барча руҳий (психик) кечинмаларнинг ҳам белгиси саналади. Сўзлар бирон тушунчани билдирибгина қолмай, нутқ объектига сўзловчининг муносабатини ҳам билдира олади. Масалан, чеҳра, жамол каби сўзларда нутқ объектига ижобий муносабат сезилиб турса, афт, башара, турқ каби сўзларда, аксинча, салбий муносабат сезилиб туради. Худди шунга ўхшаш хусусиятни жилмайди ва ишшайди, илжайди ва тиржайди каби синонимик жуфтларда ҳам кўрамиз. Таққосланг: бош ва калла.

Айтилган фикрлардан шундай хулоса чиқариш мумкин: тил чегарасиз уммондир, унда ўрганилмаган, ўрганилиши керак бўлган хазиналар сон-саноқсиз. Бу хазиналарни қанчалик чуқур ва атрофлича ўргансак, ўзбекча нутқ, ўзбекча гапириш маданияти шунчалик юксак ва жозибадор бўлади. Коммунизм қураётган меҳнаткаш халқимиз яхши ишлаш, яхши дам олиш, яхши овқатланиш, яхши кийиниш билан бир қаторда яхши гапириши ҳам керак. Ҳозирги даврнинг талаби шу!

И. ҚЎЧҚОРТОЕВ,
ТошДУ умумий тилшунослик кафедрасининг доценти, филология фанлари кандидати.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети доценти Турғун Мирзаалиев (чапдан иккинчи) биринчи курс студентлари билан геодезия бўйича амалий машғулот ўтказмоқда.

Н. Муҳаммаджонов Фотоси.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

ВАЪДАБОЗЛАР

Қишлоғимизда туппа-тузук чойхона ишлаб турар эди. Биз, нанайликлар, айниқса кечки пайтларда бир пиёла чой баҳонасида бир-биримиз билан ширин суҳбат қуриб, маданий дам олиб қайтар эдик. Нима бўлди-ю, чойхонамиз номаълум сабабларга кўра бундан икки ой муқаддам беркитиб қўйилди.

«Нанай» қишлоғида, шунингдек, бирорта дурустроқ ошхона, навбат билан ишлайдиган магазин у ёқда турсин, кино ҳам йўқ. Боғистон ишчи кооперациясининг раиси Миралимов, «Правда» 50 йиллиги» совхози директори Сулаймонов ўртоқлар ҳар йили қишлоқ аҳолисининг ана шу талабини қондириш ҳақида дабдабали ваъдалар беришади, узундан-узоқ қарорлар қабул қилишади. Афсуски, беш йилдан буён бу қарорлар, қоғоздан амалий ишга ўтолмай, чанг босиб ётибди.

Борди-ю, биз ана шу қарорларни эслатсак, улар совхоз раҳбарларига, совхоз раҳбарлари эса рабкооп ваъдабозларига юклайдиган одат чиқариб олишди. Хўш, йўқни бор қилиш эмас, балки бор чойхонани беркитиб қўйган бундай раҳбарлардан нимани кутиш мумкин?

Д. МАРОЗИҚОВ,
Ю. ТОЖИЕВ,
пенсионерлар.

СТАНЦИЯ ИСТИҚБОЛИ

Тошкент темир йўли бўлинмасининг Сирдарёдаги станцияси Ильич, Сирдарё, Пахтаорол районларини узоқ-яқин билан боғлайди.

Юқорида санаб ўтилган районларда юкларни сақлаш учун омборлар, ерости йўллари йўқ. Шу сабабли ҳам мавжуд станция хўжалиги тез суръатлар билан бойитилмоқда. Бу ерда 7,5 тонна юк кўтара оладиган иккита кран ўрнатилган. Станцияда юкларни ортиш ва тушириш ишлари механизация зиммасига юклатилган.

Сирдарёда контейнер майдони қурилиш ҳам кенг миқёсда олиб борилмоқда. Уни шу йилнинг 3-кварталида фойдаланишга топшириш мўлжалланяпти. Унинг ишга тушиши юк оборотини анча тезлаштиради. Шунингдек бу ерда юк тушириладиган махсус майдонча ҳам барпо этилмоқда. Бу майдон асфальтланган.

Бўлинма ходимлари қўл меҳнати билан бажариладиган ишларни батамом механизациялашга тобора кўпроқ аҳамият бермоқдалар. Шу мақсадда кўплаб замонавий техника воситалари ўрнатилмоқда. Сирдарёдан одатда ёз ва куз фаслларида Сибирь, Узоқ Шарқ, Урал, Москва ва Ленинградга мевалар ва сабзавотлар жўнатилади. Уларни ювиш ва тайёрлаш пункти барпо этиляпти. Шунингдек, келгусида станцияда йўлларни узайтириш, янги йўлкалар қуриш мўлжалланган.

Ўрта Осиё темир йўли маъмурияти Сирдарёда темир йўл ходимларига маиший хизмат кўрсатишни яхшиланига ҳам каттам эътибор бермоқда. Сирдарёликлар учун гардероб, душ, ошхона ва дам олиш хоналари бўлган, ҳамма қулайликларга эга бўлган маиший комбинат қурилмоқда. 1971 йилда ҳар бири 28 квартирали 3 та турар-жой биноси қуриш кўзда тутилган.

Станция коллективи доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига олган мажбуриятларини муваффақиятли адо этяпти. 1 квартал топшириғи 147 процент қилиб бажарилди. Юк ортувчи М. Матвейчук, тарозибон Т. Бондарь, кассир В. Плашчинский ва бошқа меҳнатсеварлар билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Темирйўлчиларнинг қишлоқ хўжалик ходимлари билан яқиндан ҳамкорлиги бундан кейинги муваффақиятларимизнинг ҳам муҳим гарови бўлиб қолади.

З. ОЛИМЖОНОВ,
Тошкент темир йўл бўлинмасининг юк ортиш бўлими бошлиғи.

ОҲАНГАРОН ҚЎЙЛАРИ

ГЎШТ ВА МАЙИН ТОЛАЛИ ЖУН БЕРАДИГАН ҚЎЙЛАР ЙИЛ САЙИН КЎПАЙТИРИЛАДИ

Ўрта Чирчиқ районидаги 4-«Оҳангарон» совхозининг

директори Мамадали Давлатов ҳикоя қилади

АҚЧАСОЙ яйловининг баҳодир чўпонларидан бири Мўминжон Холтўраев қўйларни серўт жойларда боқиб, яхши семиртирмоқда. У ўз отаридаги ҳар бир қўйнинг соғлом бўлиши, қўзиларнинг яхши ўсиши учун курашаётир. Суратда: бош чўпон Мўминжон Холтўраев.

А. Абалян фотолари.

ЧОРВАДОРЛАР АВЛОДИ

АДИРЛАРДА, тоғлар бағрида, дарёлар лабида ўтлаб юрган, кун сайин этига эт қўшаётган қўй-қўзиларни кўриб қувонамиз. Қўйларимиз боқиладиган Ақчасой водийсида бугунги кунда ана шундай кўринишларга эришгунча табиатнинг не-не қийинчиликларини кўрмадик. Қиш кунлари, кўкламнинг март, апрель ҳатто май ойи бошларидаги изғирин совуқ, тўхтовсиз ёққан сел бизни жуда ҳам шоширмб юборди. Табиат бизга қанчалик ҳужум қилмасин, тоғли жойларнинг беаёв шароитига кўникиб қолган, у билан ота-бобосидан тортиб олишиб, гоҳ енгиб, гоҳ енгилиб келган чорвадорларимиз ҳақида бугунги кунда қувонч билан гапирмай ўтолмаймиз.

Ёшлари тўқсондан ошган, шу ерда туғилиб ўсган мўйсафидлар ҳам бу йилгидек қишни эслолмайдилар. Мен кўпинча ана шунақа мўйсафидлар билан гаплашиб тураман. Яқинда улардан бири бундай деди:

— Биласизми, ўғлим, дадам раҳматлик ҳикоя қилиб ўтирардилар. Қор қалин тушган йиллари улар боқаётган бойларнинг қўйи қўраларда қолиб нобуд бўлар, бунинг учун биз бечора чўпонлар калтакнинг каттасини ердик. Ўзимизнинг битта-яримта қўйимиз ҳам бойнинг подасига ўтказиб юборилиб йил ўн икки ой қилган меҳнатимиздан қўлимизни ҳам ялаб қололмасдик. Мана бу йилги қишда ўзингиз ҳам кўрдингиз, қанақа қийналганлигимизни. От-улов, машина у ёқда турсин, одам етиб боролмайдиган қалтис йўлларга қандай қилиб ем-хашак етказиб бўларди. Давлатимиз томонидан берилмаган ёрдам қолмади. Совхозимизга вертолетлар келиб ишлади. Ўтган замонда шунақа бўлиши мумкинмиди, қаёқда дейсиз. Чўпонлар халқимиз, давлатимиз эътиборидан ҳеч четда қолмадилар...

Биз ҳам қишнинг қаттиқ келишини ҳис қилиб шунга яраша тайёргарлик кўрганимиз яхши бўлган экан, ҳарқалай доғда қолмадик. Декабрнинг сўнгги кунлариданоқ бошланган қора совуқлар, бир ҳисобда айниқса биз тоғли чорвадорлар учун огоҳлантириш бўлган эди. Ўша кунларда ҳисобдон кекса чўпонлар «қиш қаттиқ келадиганга ўхшайди» деган эдилар. Бу мулоҳаза эндигина икки мустақил хўжаликка бўлиниб иш бошлаётган биринчи ва тўртинчи «Оҳангарон» совхозлари чорвадорлари учун ишни шунга мослаб ташкил этишни, зарур чораларни ўз вақтида кўриб қўйишни тақозо қиларди.

Совхоз маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилоти чўпонлар, мутахассислар ва узоқ яйловда шу иш билан шуғулланаётган кишилар билан бирма-бир суҳбатлашди, нималар қилиш зарурлиги белгилаб чиқилди. Совхоз марказидан 30—40 километр узоқдаги отарлар яқинроқ жойлардаги қўраларга ҳайдаб келинди. Бу ерларда ем-хашак запасининг қанчалиги кўриб чиқилди. Ем-хашак етишмовчилиги эҳтимоли бўлган отарлар яқинига қўшимча ем-хашак элтиб қўйилди. Чўпонларга иссиқ кийим ва пойафзал, ўтин-кўмир ғамлаб берилди.

Қувонч ва ишонч билан айтиш мумкинки, ўз касбини севган, совхоз мулкини шахсий мулкидан ҳам афзал кўриб уни кўз қорачиғидек сақлашга одатланган азамат, жасоратли ва тадбиркор чўпонлар қиш совуғига, қор-бўронга бардош бердилар, эл мулкини, олтин толали жун берадиган қўйлар бўлган — бойлигимизни қишловдан асосан омон-эсон олиб чиқдилар. Биз бугунги кунда маҳорат ва жасорат кўрсатган Мўмин Холтўраев, Тожибой Маннопов, Абдаз Ўразалиев, Абдуроҳат Абдакимов ва шулар сингари чўпонларни ўз касбларига бўлган ҳурматлари, фидокор кишиларимизнинг номини миннатдорчилик, фахрланиш билан тилга оламиз. Улар қаҳратон қиш кунларининг бошидан охиригача яъни уч ой давомида узоқ яйловдан уйларига ҳам келмадилар. Кеча-кундуз қўйлар ёнида бўлдилар. Шунинг учун ҳам бугун уларни эл-юрт ардоқлайди, раҳматлар айтади.

Ақчасой водийсида ёйилиб юрган семиз гўшт, ипакдек майин жун берувчи қўйлар, уларнинг миришкор чўпонлари, ёш хўжалигимизнинг бошқа соҳалари устида тўлароқ гапириб бермоқчиман.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XV ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ.

АҚЧАСОЙ—ЧЎПОНЛАР ВОДИЙСИ

ДОНГДОР чўпон, коллектив хўжалик ва ундан кейин совхоз хўжаликларида бир неча йиллар давомида чўпонлик қилган, бу касбни улуғлаб, шарафлаб яшаган Холтўра ота кексайганда пири-бадавлат қаёт кечириб саксон ёшдан ошганда, мана икки йил бўлиб қолди, вафот этди. У отасидан ўспиринлик вақтида мерос бўлиб қолган чўпон таёғини кўпчилик ўртасида ўғли Мўминжон Холтўраевга қолдирар экан, ҳам васият, ҳам насиҳат қилди:

— Чўпонлик — ҳалолликка эгизак. Сенга кўпчиликнинг мoли ишониб топширилади. Уни тоғ-адирларга ҳайдаб кетасан. Шу кўпчиликнинг мулкини бирини-икки қилсанг ҳеч вақт юзинг қора бўлмайди. Бола-чақанг билан элу-юртингда ўйнаб-кулиб яшайсан Тоғи-тошда, биров кўриб ўтирибдими деб кўпчилик мулкига кўз олайтира кўрсанг, биринг икки бўлмайди. Косанг оқармай ўтиб кетади. Ҳалол бўл, болам, фарзандларингни ҳам шунга ўргат!

Отахоннинг бу гапларини фақат ўғли-қизлари, невараларигина эмас, унга устоз деб қўл берган жуда кўп чўпонлар ҳам эшитишган, ҳар бир иборасини дилларига тугиб олган эдилар. Холтўра ота авваллари ҳам бу гапини йиғилишларда, ўзаро суҳбатларда кўп марта айтган, шогирдларини шу йўлда тарбиялаган эди.

Бобо-бобокалонларидан тортиб шу Ақчасойда чўпонлик қилган, қир-адирларни узунасига, кўндалангига бир неча бор кезиб чиққан чўпонларнинг ҳозирги авлоди ишчанлиги билан кўпчилик ўртасида ҳурмат қозонган Мўминжон Холтўраев ўз отаридаги 540 бош совлиқни қишдан бехато олиб чиқди. Ўзини олдирмаган совлиқлар нормал қўзилади. Аммо эрта баҳордаги, айни қўзилаш авжига чиққан кунлардаги ногоҳон совуқ ана шу тажрибали чўпонни ҳам шоширибб қўйди.

Совхозимизда боқилаётган қўйлар гўштли-жунли, зотли қўйлар ҳисобланади. Бу совлиқларнинг қўзиси янги туғилганда ярғоқ бўлади. Озгина совуққа ҳам чидамайди. Ҳар йили баҳорда айни қўзилатиш кампанияси бошланган кунларда ҳаво илиб чўпонлар қўзилатишни муваффақиятли ўтказардилар. Бу йил эса ҳаво жуда ноқулай келди. Шунга қарамай, Мўминжон Хўлтўраев қўзиларнинг кўпчилигини сақлаб қолди. Унинг отари йиллик планни бажарди.

Ақчасойда чўпонлик қилаётган Тожибой Маннопов, Абдаз Ўразалиев, Абдуроҳат Абдакимовлар ҳам ўз отарларидаги совлиқларнинг қишдан яхши олиб чиқдилар ва қўзилатиш кампаниясини кўнгилдагидек якунладилар. Бу шу кунларда яъни жун қирқиш тугалланаётган кунларда кўзга ташланмоқда. Қишда биз жуда чўчиган эдик. Чунки қўйлар ҳар қанча яхши боқилса ҳам уларнинг эт олиши ҳар йилги қишдагидек эмас эди. Қўйки яхши семирмадики, жун ҳам яхши ўсмайди. Ваҳоланки, биз боқаётган қўйлар асосан қимматбаҳо ва кўп миқдорда жун берадиган қўйлар эди. Бултургига қараганда албатта ҳар бир қўйдан олинаётган жун бироз кам. Шунга қарамай, давлатга жун топшириш плани ошириб бажарилади.

Ақчасой чўпонлар водийси, дедик. Ҳақиқатан ҳам совхозимиз чўпонлари ҳозирги кунларда қўйларни Ақчасойнинг қуйи оқимидаги серўт яйловларда боқаётган бўлсалар, эрта-индин улар ўз отарларини Ақчасойнинг юқори қисмига, Чарқин деган жойларга ҳайдаб кетадилар. Кузгача шу ерда қўй боқиб, уларни семиртириб қайтадилар.

МОЛ ТУЁҒИ КЎПАЯДИ, МАҲСУЛДОРЛИК ОШАДИ

ЎТГАН йилнинг якуни гўшт етиштиришда ҳам, жун қирқиб олишда ҳам, зотли қўчқорларни бошқа хўжаликларга етказиб беришда ҳам қувончли эди. Биз бултур давлатга етказиб берган жуннинг ўзидан 120 минг сўм фойда олган эдик. Чорвачиликнинг бошқа соҳаларидан келган даромад ҳам чакки бўлмаган эди.

Маълумки, совхозимиз наслдор қўчқорлар етказиб беришда ҳам областимиздаги кўпгина хўжаликларга яқиндан ёрдам кўрсатаётир. Биз бултур 476 бош қўчқор сотдик. Ана шундан совхоз 216 минг сўм фойда кўрди.

Бу йилги шароит ҳисобга олиниб, ҳар бир қўйдан 1 килограмм 930 граммдан жун қирқиб олиш планлаштирилган эди. Биз бу планни анча ошириб бажаряпмиз. Ҳар бир қўйдан ҳозиргача 2 килограмм 100 граммдан жун қирқиб олинди. Бу ерда ҳам Мўмин Холтўраев отаридаги қўйлардан кўплаб жун қирқиб олиниб, улар пешқадам бўлмоқдалар. Унинг отаридаги қўйлар қишдан нормал семизликда ва сержун бўлиб чиққани учун ҳар бир қўйдан 3 килограммдан жун қирқиб олиняпти. Шунингдек, Сотиболди Аҳмедов отаридаги 520 бош қўй ҳам семиз ва соғлом боқилмоқда ва бу отарда қўйлардан жун қирқиб олиш планигина эмас, зиммаларидаги социалистик мажбурият ҳам ошириб адо этилди.

Биз ана шу икки илғор отарда эришилаётган муваффақиятларни ҳисоб-китоб қилиб кўздан кечирар эканмиз, агар ҳар бир киши ҳам ўз вазифасига, боқимидаги қўй-сигирига яхши қараса, қиш, баҳор қандай келишидан қатъий назар мўлжалдаги натижага эриша олиши мумкин экан.

Давлатга топширилаётган жуннинг сифати ҳам ёмон эмас. Сортга ажратиш бўйича мутахассис ўртоқ Умаржон Ҳикматовнинг айтишига қараганда бу йил давлатга топширилаётган жуннинг сифати — момиғи ва толасининг узунлиги ўтган йилдагидан қолишмайди.

Ишонч билан айтиш мумкинки, биз давлатга етказиб берилиши мўлжалланган 37 тонна ўрнига 38 тонна тоза ҳолда жун топшириб, планимизни албатта ошириб бажарамиз.

Давлатга кўплаб жун ва гўшт етказиб беришда совхозимиз коммунистлари (партия ташкилотининг секретари Ҳамид Сулаймонов) айниқса бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Ҳар бир ишда коммунистлар бош-қош. Коммунистлар чўпонлик қилаётган отарларда қўйлар сони йил сайин кўпаймоқда ва чорвачилик маҳсулоти ортиб бормоқда.

Қўй-қўзиларни, сигирларни ва бошқа чорва молларини касалликлардан сақлашда, уларни рационда белгиланган ем-хашаклар билан боқишда совхоз ветеринария врачлари, зоотехниклари (бош зоотехник вазифасини бажарувчи Василий Сергеевич Голодов) ишидан чўпонлар ҳам, молбоқарлар ҳам, чўчқабоқарлар ҳам хурсандлар.

Ҳозирги кунда совхозимизда жами 13 минг қўй-қўзи боқилаётир. Шулардан 7300 таси совлиқ. Биз қишдан бирмунча озғин чиққан қўйларни алоҳида парвариш қилиш йўли билан тезда семиртириб оламиз. Наслга қолган 3520 бош қўзини авайлаб парвариш қиламиз ва келгуси йили қўйчиликни янада ривожлантириш соҳасида белгилаб қўйган планларимизни албатта ошириб бажарамиз.

ЧЎЧҚАЧИЛИК — ФОЙДАЛИ СОҲА

ШУНДАЙ қараганда тоғлиқ жойларда чўчқачиликни ривожлантириш қийиндек туюлади. Лекин бу нотўғри фикр. Чунки совхозимизда шундоққина тоғ бағрида чўчқачилик фермаси жойлашган. Унда 1500 бош чўчқа боқилмоқда. Ферма мудири Абдулла Тожибоевнинг айтишига қараганда ва ўзимизнинг кўп йиллик тажрибамизга суяниб шуни айтиш мумкинки, шу жойларда чўчқалар тез кўпаймоқда ва яхши семиряпти. Гўштга топширилган ҳар бир чўчқа 115—120 килограммдан тош босмоқда.

Биз бу йил план бўйича 1870 та чўчқа боласи олишни мўлжаллаган эдик. Ферма коллективи бизни ишонтириб бу планни анча ошириб бажаришга, яъни 2100 бош чўчқа боласи олишга қарор қилганликларини айтдилар. Улар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун астойдил курашмоқдалар. Шу билан бирга фермадаги ўртоқлар чўчқаларни семиртириб боқмоқдалар.

Совхозимиз асосан қўйчилик хўжалиги ҳисобланса ҳам, бизда қорамолчилик ҳам йўлга қўйилган. Лекин шуни айтиш керакки, сигирларнинг зотини яхшилашга ҳали етарли эътибор берилмаётир. Фермадаги 420 бош соғин сигирнинг ҳаммаси жайдари. Аммо молбоқарлар ва сут соғувчилар ўз қўлларидаги молларни яхши парвариш қилаётганликлари учун жайдари сигирлардан ҳам белгиланганидан кўпроқ сут соғиб олинаётир. Тожи Пардаева, Умида Қораева ва шулар сингари илғор сут соғувчилар ҳозиргача ўз боқимларидаги ҳар бир сигирдан 600—700 литрдан сут соғиб олдилар. Совхозимиз давлатга сут топшириш биринчи квартал планини ошириб бажарди. Шунингдек, давлатга биринчи кварталда белгиланган гўштни ҳам топшириб қўйдилар.

Совхозимиз мустақил равишда иш бошлаганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Лекин одамларимизнинг ҳаракати, ишларига бўлган муҳаббати, чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш йўлида қилаётган меҳнатлари ёш коллективни беш йилликнинг тўртинчи йилида янгидан-янги ютуқларга эришишидан дарак бериб турибди.

Совхозмиз чорвадорлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XV пленуми қарорларини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар. Биз чорвачиликни янада ривожлантириш, 1969 йилни муваффақиятли якунлаш ва улуғ доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб совғалар тайёрлаш учун курашамиз.

СОВХОЗДА жун қирқиш муваффақиятли ўтказилмоқда. Бу соҳада ҳар бир киши ўз вазифасини ошириб бажариш учун курашаётир. Ўрозали Оқбоев қўйларининг жунини олишда бошқаларга намуна бўлмоқда. Суратда: Ў. Оқбоев.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИКДА ЯРИМ АСР

Совет Иттифоқи билан Афғонистон ўртасидаги йилдан-йилга ривожланиб ва мустаҳкамланиб бораётган яхши қўшничилик, беғараз дўстлик ва иқтисодий ҳамкорлик муносабатлари тинч-тотув яшаш тўғрисидаги ленинча таълимотни амалда исбот қилиб, бу соҳада энг яхши намуна бўлиб хизмат қилмоқда. Совет-афғон ўзаро дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларига бундан 50 йил муқаддам, яъни Афғонистон мустақил деб эълон қилингандан сўнг дастлабки ойлардаёқ асос солинган эди.

Бу дўстлик муносабатларининг асосчилари Шарқ халқларининг энг яқин дўсти В. И. Ленин ва мустақил Афғонистон амири Омонуллахон бўлишди. Амир Омонуллахоннинг 1919 йил 7 апрелда икки қўшни мамлакат ўртасида муносабатлар ўрнатишни таклиф этиб йўллаган мактубига жавобан, Ленин бошлиқ Совет ҳукумати Афғонистонни мустақил давлат деб таниганини яна бир бор таъкидлаб, у билан доимий дипломатик ва дўстона муносабатлар ўрнатишга тайёр эканлигини билдирди.

Мана, ярим асрдирки, В. И. Ленин асос солган совет — афғон дўстлиги ва иқтисодий ҳамкорлиги Афғонистон экономикасини ривожлантириш ва унинг мустақиллигини мустаҳкамлашда, аҳолининг турмуш даражасини яхшилашда катта аҳамиятга эга бўлиб келмоқда.

Афғонистон ҳукумати бетарафлик, блокларга ва ҳарбий гуруҳларга қўшилмаслик, низоли халқаро масалаларни тинч бартараф этиш ва халқларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқларини ҳурматлаш, мустамлакачиликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши кураш принципларига асосланган. шунингдек, дунёдаги барча мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини кенгайтиришга қаратилган мустақил ва тинчликсевар ташқи сиёсат юргизмоқда. Афғонистон ҳукуматининг бундай ташқи сиёсати, шубҳасиз. Совет Иттифоқи ва барча тинчликсевар давлатлар томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

Афғонистон экономикаси беш йиллик планлари асосида ривожланмоқда. Беш йиллик планларининг асосан бажарилиши мамлакат миллий экономикасининг тараққиётида муҳим аҳамиятга эга бўлаётир: индустрлашга асос солинди ва саноатнинг янги тармоқлари — газ. химия саноатларини вужудга келтириш соҳасида дастлабки натижаларга эришилди, қурилиш материаллари, энергетика, енгил ва озиқ-овқат саноатлари, транспорт ва алоқа воситалари янада кенгайтирилди. қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, шунингдек, малакали миллий кадрлар тайёрлаш, маориф ва соғлиқни сақлаш ишларини яхшилаш соҳасида бир мунча муваффақиятлар қўлга киритилди.

Беш йилликлар даврида мамлакат экономикасининг тараққиётида катта аҳамиятга эга бўлган бир нечта саноат корхоналари ва хўжалик иншоотлари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Қобулдаги Жангалак автомобилсозлик заводи, Қобул ва Қандаҳор автомобилсозлик устахоналари, Гулбаҳор тўқимачилик комбинати, Пули-Хумридаги ип-газлама фабрикаси, Қандаҳор жун тўқиш фабрикаси, Наглу, Моҳипар, Сарибу, Пули — Хумри II электр станциялари, Каркар ва Ишпуштедаги кўмир шахталари, Қобул нон комбинати, Баглан қанд заводи, Қундуз ёғ заводи, Қандаҳор мева-консерва, Пули-Хумри ва Жабал-ус-Сирож цемент заводлари, Қобул уй-жойсозлик комбинати, Жалолобод суғориш канали, Сарде сув омбори, умумий узунлиги 4 минг километр бўлган автомобиль йўллари, порт ва аэродромлар ана шулар жумласидандир.

Афғонистон экономикаси ва маданиятининг ривожланишида Совет Иттифоқининг кўрсатаётган иқтисодий ва техник ёрдами айниқса муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда.

Совет Иттифоқи кўрсатилаётган иқтисодий ва техник ёрдамнинг ҳажми ва аҳамияти жиҳатидан Афғонистонга ёрдам кўрсатаётган бошқа чет эл мамлакатлари ўртасида биринчи ўринни эгаллайди. СССРнинг бу мамлакатга берган қарзлари Афғонистоннинг чет давлатлардан олаётган иқтисодий ёрдамининг 70 процентини ташкил этади.

Совет Иттифоқи, шу жумладан Ўзбекистоннинг бевосита илмий-техника ҳамкорлигида Афғонистонда қурилаётган 60 дан ортиқ саноат корхонаси ва хўжалик иншоотларидан 40 таси фойдаланишга топширилди.

Совет-афғон иқтисодий ҳамкорлигини мустаҳкамлашда икки дўст мамлакат раҳбарларининг бир-бирлари билан яқиндан алоқа қилишлари ҳам катта аҳамиятга эга бўлмоқда. Афғонистон подшоси Муҳаммад Зоҳиршоҳ ва Бош министрлар бир неча бор Совет Иттифоқига келиб кетдилар. Ўз навбатида КПСС Марказий Комитетининг Бош Секретари Л. И. Брежнев ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бу дўст мамлакатга расмий ташриф буюрдилар.

Совет Иттифоқининг Афғонистон билан иқтисодий ҳамкорлигини ривожлантиришга Ўзбекистон ҳам катта ҳисса қўшмоқдаки, бу ҳамкорлик қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандалари ва касалликларига қарши биргалашиб курашишдан тортиб, то йирик саноат корхоналари ва хўжалик иншоотлари қуришда ёрдам кўрсатиш, шунингдек, совет-афғон ташқи савдо муносабатларини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшиш ва малакали миллий кадрларни тайёрлашгача бўлган кенг тадбирларни ўз ичига олади. Масалан, фақат сўнгги уч йил ичида Ўзбекистондан 16 та пахта тозалаш заводи асбоб-ускуналари ва уларга керакли қисмлар юборилди.

Шунингдек, Ўзбекистоннинг турли саноат корхоналари ва ташкилотлари ҳам ўз маҳсулотларини Афғонистонга юбориб турибди. Масалан, Ўзбекистон металлургия заводи прокат ва пўлат, «Ташкенткабель» заводи турли хил кабель, Тошкент экскаватор ва трактор йиғув заводлари техника етказиб бермоқда.

Афғонистон экономикасининг ривожланишида Ўзбекистон мутахассисларининг бевосита илмий-техника ҳамкорлигида қурилиб, фойдаланишга топширилган хўжалик иншоотлари ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлмоқда. 1967 йили фойдаланишга топширилган Сарде сув омбори 20 минг гектар янги ерларни ўзлаштириш имконини берса, Афғонистон учун «ҳаёт канали» ҳисобланган Жалолобод суғориш канали туфайли йилига 2—3 марта ҳосил олса бўладиган 24 минг гектар қўриқ ерни суғориш, шунингдек олинадиган маҳсулотлар миқдорини 4 марта, ҳар гектар ердан олинадиган даромадни 2 марта кўпайтириш, йилига 214 миллион афғоний даромад олиш мумкин. Каналда барпо этилган электр станцияси ҳозирда Жалолобод шаҳри ва унинг атрофидаги районларни электр қуввати билан таъминламоқда.

Совет Иттифоқининг ҳамкорлигида Афғонистонда бунёд этилаётган саноат корхоналари ва хўжалик иншоотлари малакали афғон кадрларини тайёрловчи мактаб вазифасини ҳам бажармоқда. Масалан. СССР. шу жумладан Ўзбекистон мутахассислари ҳамкорлигида 1968 йилга қадар 33 минг афғон ишчиси турли касбларга эга бўлди.

СССР Афғонистоннинг илмий-техник кадрларга бўлган эҳтиёжини ҳисобга олиб, Қобулда политехника институти, Қобул ва Мозори Шарифда иккита техникум қурилишида ёрдам кўрсатмоқда. Шунингдек, Совет Иттифоқи, шу жумладан Ўзбекистон олий ўқув юртларида афғон йигит ва қизлари турли соҳалар бўйича таълим олмоқдалар. СССРда таълим олаётган 300 афғон студентининг 100 дан ортиғи Тошкент олий ўқув юртларида ўқимоқда.

Барча совет халқлари қатори, Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам миллий байрам — Афғонистон мустақиллигининг 50 йиллиги муносабати билан яхши қўшни, дўст мамлакат халқини самимий қутлайдилар ва уларга янгидан-янги муваффақиятлар тилайдилар.

А. АБДУЛЛАЕВ,
В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети сиёсий иқтисод кафедрасининг аспиранти.

БУГУН— АФҒОНИСТОН МУСТАҚИЛЛИГИ КУНИ

ҚОБУЛ. Жангалак шаҳридаги авторемонт заводининг цехларидан бирида. Бу завод Совет Иттифоқи ёрдамида қурилган бўлиб, Афғонистон автомобиль саноатининг тўнғичи ҳисобланади.

В. Соболев фотоси. ТАСС.

ТАСС АХБОРОТИ

Учирувчи ракеталар учириш муваффақиятли тугаллангалиги муносабати билан ТАСС Тинч океан экваториясининг 1969 йил 17 апрелда ТАСС ахборотида эълон қилинган райони 1969 йил 23 майдан бошлаб кемаларнинг қатнови ва самолётларнинг парвози учун очиқ деб айтиш ваколатини олган.

ҲИСОБ КУПАЙМОҚДА

ХАНОЙ, 24 май. (ТАСС). Кеча Вьетнам Халқ армиясининг зенит тўпчилари Американинг ВДР осмон чегарасини бузиб келган учувчисиз разведка самолётини Хайфон устида уриб туширдилар.

Вьетнам Информация агентлигининг хабар беришича, шу билан Америка агрессорлари ВДР осмонида жами 3291 самолётларидан маҳрум бўлганлар.

ШАРҚИЙ ПОКИСТОНГА ҲАДЯ

КАРОЧИ, 24 май. (ТАСС). СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой жамиятлари союзи Шарқий Покистонга ҳадя қилиб, полиомелитга қарши бир тўп вакцина топширди. Покистон Соғлиқни сақлаш министрлиги вакили СССРнинг Шарқий Покистондаги бош-консулидан шу ҳадяни қабул қилиб олар экан, Покистон ҳукумати номидан Совет Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой жамиятига самимий миннатдорчилик билдирди.

СУДАНДА ДАВЛАТ ТЎНТАРИШИ

КОҲИРА, 25 май. (ТАСС). Мен агентлиги Омдурман радиосининг маълумотига асосланиб хабар беради: бугун эрталаб Суданда давлат тўнтариши бўлди.

Омдурман радиосининг хабарида айтилишича, революцион қўмондонлик кенгаши бош министр Бабикр Авадалло бошчилигида янги министрлар кабинети тузилганлигини эълон қилди. Авадалло Ташқи ишлар министри лавозимини ҳам эгаллади. Бир вақтлар Авадалло мамлакат олий апеляция судининг раиси бўлиб ишлаб, 1967 йилда бу лавозимдан истеъфо бериб кетган эди. Революцион қўмондонлик кенгаши тузилганлиги тўғрисидаги баёнотни янги ҳукуматда мудофаа министри лавозимини эгаллаган полковник Жаъфар Ал Мунайрий ўқиб эшиттирди.

СОМАЛИНИНГ ЯНГИ ҲУКУМАТИ

МОГАДИШО. (ТАСС). Бу ерда Сомали Республикасининг янги состави эълон қилинди. Янги ҳукуматда Муҳаммад Ҳожи Иброҳим Эгаль Бош министр бўлиб қолди. У Ташқи ишлар министри лавозимини ҳам ўзида қолдирди. Ҳукуматда жами 19 министрлик лавозими бор.

„АПОЛЛОН-10“ НИНГ УЧИШИ

НЬЮ-ЙОРК, 24 май. (ТАСС). Америка космик кемаси «Аполлон-10» учишни муваффақиятли давом эттирмоқда.

Программада кўзда тутилган энг масъулиятли эксперимент, яъни ой кабинасини мустақил учириб бориб, Ойга 15 километр масофагача яқинлаштириш ва кейин бу кабинани асосий блок билан туташтириш тажрибаси тугаллангандан кейин космонавтлар дам олишди. Кеча 23 май куни улар Ойнинг юзасини фотоаппарат билан суратга олиш, Ойнинг ориентирларини кузатиш, шунингдек траекторияни ўлчаш билан шуғулландилар.

Америка мутахассислари «Аполлон-10» учишининг дастлабки натижаларини ва Ой кабинасининг парвоз босқичи асосий блок билан муваффақиятли туташтирилганлигининг натижаларини якунламоқдалар.

Улар Ой кабинаси Ой яқинида лозим бўлган ишларни қилиш учун мосланган, деб ҳисобламоқдалар. Ой кабинасини йўллаш ва навигация системалари синовдан муваффақиятли ўтганлигини ҳам хабар қилмоқдалар.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.30— Кўрсатишлар программаси, 18.35 — «Бойчечак».

Рус тилида: 19.05 — Телеянгиликлар, 19.20 — Ҳ. Ғулом 50 ёшда (адабий эшиттириш), 19.40 — Реклама.

Ўзбек тилида: 19.45 — Ун минут музика, 19.55 — «Турмуш ва маданият» телепрограммаси. 20.35 Телеянгиликлар. 20.50 — Бурилиш (бадиий фильм, рус тилида). 22.10 — Нафосат даврасида.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — Афғон халқининг миллий байрамига бағишланган эшиттириш, 20.15 — Камер куйларидан концерт, 20.55 — Судандан хат (кинофильм).

Рус тилида: 21.05 — Уч Нил мамлакати (телефильм), 21.45 — А. П. Чехов асари асосида ишланган телеспектакль.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 27/V да Риголетто, 29/V да Флория Тоска.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/V да Шоҳ Эдип, 28/V да Уғирланган умр, 29/V да Мария Стюарт, 30/V да Мудҳиш айбнома.

МУҚИМИЙ НОМЛИ РЕСПУБЛИКА ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ДРАМА ТЕАТРИДА—28/V да Катта концерт, 29/V да Ёшликда берган кўнгил.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бриллиант қўл — «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Эрамиздан миллион йил илгари 11.30, кундуз 3, кеч 6.45 ва 10 да). САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 9.45, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Разведкада бўлган воқеа — «ДРУЖБА» (2-залда, кундуз ва кечқурун).

Бир юз биринчи сенатор — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 1, 5 ва кеч 8 яримда).

Далиллар керак — «ДРУЖБА» (1-зал), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 ва 10.30 минутларда бошланади)

Бриллиант қўл — «ФЕСТИВАЛЬ».

Далиллар керак — «ХИВА».

Эрамиздан миллион йил илгари — ТЕЛЬМАН номли.

«ТАШТЕКСТИЛЬШВЕЙТОРГ»га

тикув буюмлари ва тўқимачилик моллари технологияси билан таниш бўлган товаршунос-бранёрлар

КЕРАК

план бажарилганда окладга қўшимча 40%, мукофот-прогрессивка тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 9 январь кўчаси, 122 уй, кадрлар бўлими (2, 3, 6, 7, 12 троллейбусларнинг, 12, 14, 27, 29, 48, 51, 69 автобусларнинг «Бешёғоч» бекати). Телефонлар: 4-27-72, 4-31-05.

«УЗТРАНССПЕЦСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ КОНТОРАСИГА

пайвандчилар ва уларга шогирдлар, хўжалик мудири, омборларга мудирлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар. Навоий кўчаси, 10 уй.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА СОВЕТИ ДСО «СПАРТАК» ЖАМИЯТИГА

бош бухгалтер ўринбосари ва инструктор-ревизор

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ҳамза кўчаси, 15 уй. Телефонлар: 4-33-34, 4-33-63.

Ўзбекистон шоличилик илмий текшириш институти коллективи, партия ва касаба союз ташкилотлари институт экспериментал базасининг агроном-бригадири

Абдураҳмон АНОРҚУЛОВнинг

фожиали вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

ЭФИР БЕЗОРИЛАРИ

Радиодан таралаётган ёқимли куй ўрнини бўғиқ овоз эгаллади.

— Мен «Чаён»ман. Мен «Чаён»ман. «Ча-ча» эшитяпсанми? Қабулга ўтаман. Қабулга ўтаман.

«Ча-ча» жавоб қилди:

— «Чаён», «Чаён», кеча нега эфирга чиқмадинг? Сени роса кутдим. Ваъдалашган жойга ҳам бормадинг. Ҳа, майли, эртага учрашамизми? «Қизлар шайдоси» билан «Олмахон» ҳам келишмоқчи. Вақтинг бўлса сен ҳам боргин. Эшитяпсанми? Энди сенга атаб ажойиб совға тайёрлаган эдим. Мана, тингла...

Бироздан кейин аллақандай тушуниб бўлмас қўшиқ эшитилган ҳам эдики, «Аристократ» билан «Оқсоқол» эфирга чиқиб қолди. Улар бир-бирларининг сўзларини яхши эшита олишмадими, ёки тўлқиндаги олағовур халақит бердими, бўш тўлқин ахтаришди.

Энди суҳбатларини бошлашган ҳам эдики. ўртадан «Прокурор» ёриб чиқди. У «Дон-Жуан»ни ахтарарди. Ниҳоят шеригини қидириб топди. Салом-аликни ҳам унутиб, «Қалдирғоч», «Гамлет», ва «Фантомас» қўлга тушганини, шунинг учун бир ҳафтадан бери эфирга чиқмаётганлигини айтди. Бу аҳволдан бошқаларни ҳам хабардор қилиб қўйишни уқтирди.

Кейинги кезларда эфирда «ЦСКА» номи билан яна бир безори пайдо бўлиб қолди. У минглаб радио тингловчилар ғашига тегиб, оғзига келганини вайсарди. Куни-кеча «ЦСКА» кутилмаганда «мағлубиятга учради». У эфирда эркин ҳаракат қилолмай «икки очко»дан (радиопередатчик ва 30 сўмдан) ажралди. Ҳурматли газетахон, гоҳида радио тинглаб эфирда қулоққа ёқмайдиган, ғалати гаплар эшитиб қоласиз. Бу мақолада ғашингизга тегаётган эфир безорилари ҳақида тўхталмоқчимиз. Ўзига «ЦСКА» лақабини қўйган бу ўспирин пойтахтнинг «Миришкор» кўчасидаги 26-уйда яшайди, 65-мактабда ўқийди. «ЦСКА» — Тошпўлат Ҳайдаров барча қилмишларига иқрор бўлиб, товбасига таянди.

Трактор йиғув заводининг слесари Анатолий Чернов ҳам безориларнинг «пири». У «Рига», «Олмос» номлари билан эфирга чиқарди. Ўзи ясаган радиопередатчик учун куппа-кундуз куни уялмай-нетмай телефон трубкасини кесиб кетган. А. Чернов кишилар ғашига тегувчи ноўрин хатти-ҳаракатига яраша жазо олди. Куни кеча «Герцог» билан суҳбат «базми жамшид» қуриб турганида қўлга тушди. Айбига тўла иқрор бўлган бу эфир безориси радиопередатчикдан маҳрум этилди, 30 сўм жарима солинди.

Тутруқсиз сафсата сотиб, радио тингловчилар ғазабини қўзғатиб, алоқа ходимлари ишига халақит бераётган эфирдаги бундай безорилар «қўлга тушмоқда». Масалан, Носир Йўлдошев алоқа техникумининг тўртинчи курсида таълим олмоқда. Алоқачи мутахассис гувоҳномасини оладиган бу йигит эфирда ҳар ким истаган номаъқулчилик қилиш мумкин эмаслигини яхши билади. У Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1960 йил 6 апрелда чиқарган «Радио эшиттирадиган қурилмаларни қонунсиз тайёрлаганлик учун жавобгарлик ҳақида»ги фармонидан ҳам хабардор бўлатуриб шундай жиноят йўлига кирган. «Дон-Жуан» деб ўзига ном қўйган 183-мактаб ўқувчиси Владимир Пеккер синфдошлари орасида ихтирочилиги билан фахрланиб юрди. Унинг отаси ўғлининг ишидан мамнун бўлиб, рағбатлантириб турди, турли асбоб-анжомлар сотиб олишга ёрдамлашди.

Ёғ-мой комбинати электриги Рустам Қўшмуродов, 3-автокомбинат шофери Акбар Асқаров, пойтахтдаги 27-мактаб ўқувчиси Иброҳим Йўлдошев, Чилонзордаги 26-квартал 4-уй, 16-квартирада яшовчи Валерий Ким, 187-мактабнинг 9-синф ўқувчиси А. Алексеев, савдо ходими Н. Норбеков, олмалиқлик Т.Стребков билан Н. Тровецкийлар республика Олий Советининг юқоридаги фармонига биноан жазоландилар.

Ҳамон онда-сонда бўлса ҳам, эфирда безорилар пайдо бўлиб қолади. Лекин уларнинг исми иш ва ўқиш жойлари милиция органларига маълум. Бугун бўлмаса, эртага улар муносиб жазо оладилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Суратда: эфир безориларининг мусодара қилинган радиоузатгич аппаратларини кўриб турибсиз. Е. Самсонов фотоси.

Спорт

МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР

ГИМНАСТИКА. Москвалик Михаил Воронин кетма-кет иккинчи марта Европа чемпиони номини олди. Варшавада ўтказилган қитъа биринчилиги мусобақаларида у 57,45 балл тўплади. Унинг ҳамшаҳри Виктор Клименко 57 балл билан иккинчи ўринни эгаллади. Кумуш медаль Польша гимнастикачиси Николай Кубицага тегди.

ФУТБОЛ. Совет футболчилари ёшлар терма командаси УЕФА турнирининг ярим финалида Болгария командасига ютқазиб қўйдилар (0:3). Улар энди кумуш медаль учун курашадилар, холос.

ВОЛЕЙБОЛ. Японияда бўйлаб сафар қилаётган СССР эрлар терма командаси кетма-кет бешинчи ғалабага эришди. 25 майда командамиз Вакаяма шаҳрида маҳаллий клуб командасини 3:0 ҳисобида енгди. Аёллар терма командамиз эса шу куни Япония терма волейболчиларидан 0:3 ҳисобида мағлубиятга учрадилар.

ШАШКА. Самарқандда юз катакли шашка бўйича давом этаётган халқаро мусобақада 12 турдан сўнг москвалик Агафонов пешқадам бўлиб олди. У 7,5 очко тўплади. Голландиялик гроссмейстер Сейбрандс ундан ярим очко орқада бормоқда.

БАСКЕТБОЛ. ЦСКА командаси яна мамлакат чемпиони бўлди. Армия баскетболчилари биринчилик тугамасданоқ Ленинградда «Спартак» устидан ғалаба қозониб, рақибларидан жуда ўзиб кетдилар. Кумуш медаллар Тбилиси динамочиларига тегди.

ВЕЛОСПОРТ. Польша, ЧССР ва ГДР йўллари бўйлаб ўтган XII жаҳон велопойгаси Германия Демократик Республикаси командасининг ғалабаси билан тугади. Совет пойгачилари иккинчи ўринни эгалладилар. Шахсий ҳисобда француз спортчиси Ж. Дангийома ғолиб бўлди.

«СПАРТАК» ЕНГИЛДИ

СССР Кубогини саккиз марта қўлга киритган Москванинг «Спартак» футболчилари бу йил фахрли мукофот учун курашиш ҳуқуқидан маҳрум бўлдилар. Улар Воронеж шаҳрида маҳаллий «Труд» командаси билан бўлган қайта учрашувда 0:1 ҳисобида мағлубиятга учрадилар. Тўпни собиқ спартакчи В. Рейнгольд киритди. Энди «Труд» чимчорак финалда Саратовнинг «Сокол» командаси билан куч синашади.

ЎЗБЕКИСТОН КУБОГИ УЧУН

Баскетболчиларнинг Ўзбекистон кубоги учун мусобақалари бошланди. Республикамизнинг энг яхши коллективлари иштирок этаётган бу мусобақанинг биринчи турида Чирчиқнинг «Меҳнат» баскетболчи аёллари «Локомотив» (Тошкент) командасини 38:31 ҳисобида мағлубиятга учратдилар. Самарқанднинг «Буревестник» командаси Навоий шаҳрининг «Меҳнат» баскетболчи қизларини 54:19 ҳисобида енгди. Эркаклар турнирида ҳам самарқандликлар навоийлик рақибларини 60:40 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Турнирда Қорақалпоғистон баскетболчилари қатнашишдан воз кечганликлари учун Хоразмнинг эркак ва аёллар командаларига курашсиз ғалаба ёзилди.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 01404. ИНДЕКС — 6469. Б—2287.